

SAAN A YE-HÈCRUUNI

ɔ 'cru la

-Yusu 'Klisu, nɔ- mɔ Nyisua a Winte, -ee -a mv 'klo yrayru -nyi

1 Nahuon -gbo, -ɔ kɔ -tɪ -aa 'a mv -wɔn 'cru, ti =nv -kɔ 'yri Nyisua 'de la 'klo a nue, ɔ nɪ la 'klo. -A nɪ -gbe, -a 'wɔn 'a win nɪ, -a nɪ 'yii 'i 'yo, kɔ, -a nɪ dabui 'i 'tuɔ le. Nahuon a -gbe, nɔ- mɔ Nyisua a Winte =nv, -ee nahuuin 'klo yrayru -nyi. **2** Nyisua, nɔ- titie -a mv 'klo yrayru a -gbe ye, -a 'ye 'klo yrayru a -gbe, -aa 'a mv 'a -tɪ ye =tu, -ɛ mɔ 'klo yrayru =nv, -ɔ 'nini -we 'le. Kve la 'le gbo, 'klo yrayru a -gbe 'ɔ nɪ 'o -a nɪ Bu Nyisua 'hvin 'mv, -te ti nɪ le 'mv -gbo, Nyisua 'ɔ titio -a mv ye. **3** Dɛ -gbo, -a nɪ 'yii 'ye, kɔ -a nɪ nvi 'wɔn, ne- kɔ -tɪ -aa 'a mv ye =tu, -ɛ die nu, a 'mv -a mv ke bi, a kɔ -a mv 'heen, -a 'mv 'le 'pia kɔ, kɔ, -a 'mv -mve. -A -me -ye, -mumve a -gbe, -a -mve, -a kɔ -a nɪ Bu Nyisua 'heen, -a mv -mve, ε kɔ 'a 'Yu -Yusu 'Klisu 'heen. **4** -Ti a -gbe, -a nyi 'a mv -wɔn 'ni 'cru, -ɛ die nu, -a nɪ 'manv 'mv 'o ye =ee.

Ba na -nyre 'mv

5 Nyisua mɔ -nyree nɪ. 'Ke 'le =nɔ 'hvin 'mv, gbigbiyri 'de 'le nɪ. Titie =nv, -a 'wɔn 'le -Yusu 'Klisu wlɔn, kɔ, -aa 'a mv pue, ε ne- -gbo: **6** 'Bia =baa le po, -a kɔ Nyisua 'heen, -a -mve nɪ, 'plu =baa 'le gbigbiyri -heyri na, -ye ε =hen 'nyre, -a mv mɔ hinyu'v nɪ, 'plu -a 'nɪ na -le 'hru =nv, -v 'sii 'o ye. **7** Kee, 'bia =baa 'le -nyre 'mv na, -ɛ 'we =nɔ ye, -te Nyisua nu, 'ɔ nɪ 'le -nyre 'mv, -ye ε =hen 'nyre, -a kɔ -a nɪ 'bienu 'heen, -a -mve nɪ, kɔ, Nyisua a 'Yu -Yusu, 'a dablo, 'ɔ -a nɪ de 'kuku 'wuwla, -ɛ die nu, -a 'mv 'o ye 'sii.

8 'Ya 'o lele 'lu, 'bia =baa le po, -a 'nɪ nu -le de 'kuku gbe, -ye -aa -a diɔnu 'nɪ kaa, 'plu Nyisua a -tɪ a -tee 'de 'le -a nɪ =wlɪ ke nɪ. **9** Kee, 'bia =ba nyé yrii, kɔ, -ba nyi =tu, -ɛ mɔ, -a nu de 'kuku, -ye -a -we 'le -ba kuo Nyisua =wlɪ ye nɪ, -ɛ mɔ, -tɪ =nv, ɔ =tu, ɔ nyi 'nɪ nu. -Ti a -gbe, nɪ- mɔ, ɔ di -a nɪ de 'kuku a -gbe 'nɪ 'wuwla, ɔ 'mv 'o -a mv ye 'sii, 'ke 'o 'a diɔnu ye, de 'klan -de 'nɪ =han 'le -a mv 'mv nɪ. **10** Kee, 'bia =ba ple, -a 'de de 'kuku nu, -ye ε

=hen 'nyre, ke -aa po, Nyisva mɔ hinyɔ'c nɪ, -ye 'a wintɛ 'de 'le -a nɪ =wlt ke nɪ.

2 ¹'Na 'yuo=pli -a, 'nu -ti -gbo 'nɪ 'cru, 'ke 'o 'a mu -wɔn, -ɛ die nu, a 'nɪ -han de 'kuku nu. Kεε, 'bia nahuon 'bɔ nu de 'kuku, ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, -a kɔ nahuon, -ɔ kɔ 'mɔ de 'kuku 'de 'le nɪ. Nɔ- nyra 'o -a nɪ Bu Nyisva ye gbo, 'ɔ nyo da, 'ke 'o -a nɪ -ta 'mu. Nahuon a -gbe, nɔ- mɔ -Yusu 'Klsv. ²Nɔ- -he -cɔhlun, 'ɔ 'kv, 'ke 'o -a nɪ -ta 'mu. 'Ke Nyisvaa 'le =nɔ 'mu naa, 'ɔ -a nɪ de 'kuku 'wuwla. E 'de -a -do a de 'kuku, ɔ 'nɪ 'wuwle =le. Nahuin 'bii =nu, -v nɪ nɔ 'klɔ ke, nu- kɔ de 'kuku ɔɔ -we 'wuwla.

Nahuon =nu, -ɔ yi Nyisva, ɔ nyo 'o 'nɪ =tuu

³'Bia -ti =nu, Nyisvaa -a mu ye =tū, -ba nyi nu, ne- nye -a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, 'ɛ mɔ -tɛe, -a yio nɪ. ⁴'Bia nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ ple, ɔ yio nɪ, 'plu 'bɔ 'nini =tuu 'o 'a win, -ye ɔ mɔ hinyɔ'c nɪ, -ti a -tɛe 'de 'le 'a =wlu ke nɪ. ⁵Kεε, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ 'o Nyisva a win 'o =tuu, -ye nɔ-ɔ nɪ, -ɔ nua Nyisva 'mu 'bii. 'Bia -baa 'o Nyisva 'o =tuu, ne- nye -a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, -a kɔ Nyisva 'heen, -a -muɛ nɪ. ⁶Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ ple, ɔ kɔ Nyisva 'heen, v -muɛ nɪ, -ye ε ble ye, -te -Yusu 'Klsvv la naale nu, ke'ɛ nɪ, bɔ nu -we naale.

⁷'Na nūnatumupu -a, tetebu -gbo, 'nu 'cru, 'ke 'o 'a mu -wɔn, ε 'de tetebu yrayrv, a 'de -hlun a 'wēen. Kεε, -ti -do =nu, v =tu la 'a mu ye, ti =nu -kɔ 'yri v =tu la -Yusu 'Klsv a -ti a -tutue -wlu, i -do a -gbe, nɪ-i nɪ. ⁸Kεε, 'ke 'le 'pia -ye ke, -ti -gbo, 'nu 'cru, 'ke 'o 'a mu -wɔn, i 'we =nɔ tetebu yravry ye. -Yusu 'Klsv a 'yrinaabv̄i tue -a mu nɪ, -ɛ mɔ, tetebu a -gbe, v mɔ -tɛe a tetebu'v nɪ. 'A nɪ 'yrinaabv̄i, i nye -we -a mu 'nɪ tɔɔ. -A yie nɪ, -ɛ mɔ, ε mɔ de yravry'v nɪ, -ɛ nue, gbigbiyru 'le 'nɪ -we, -tɛe a -nyre -nye nɪ -dodo.

⁹Nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ ple, 'ke ɔ nɪ 'le -nyre 'mu, 'plu 'bɔ yraa 'a 'bienu -Yusu a nahuin, -ye ba kɔ 'a yiyie, 'ke ɔ 'kιɛ nɪɛ 'le gbigbiyru -heyri. ¹⁰Kεε, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ nua 'a 'bienu 'mu, 'ke ɔ nɪ 'le -nyre 'mu. Dε -de 'de 'le 'a =wlu ke nɪ, -ɛ -we 'le -be nue, bɔ nu de 'kuku. ¹¹Kεε, nahuon 'bɔ nɪ 'o, 'bɔ yraa 'a 'bienu, -ye 'ke ɔ 'kιɛ nɪɛ 'le gbigbiyru -heyri. Gbigbiyru a -gbe, nɪ- kɔ -heyri ɔɔ 'le na. O 'nɪ 'ye -le dε -de, gbigbiyru a -ti.

A nɪ nua 'le 'klɔ -gbo a -tɔpli 'mu

¹²'A mu 'yuo=pli, 'nu -ti -gbo 'nɪ 'cru, 'ke 'o 'a mu -wɔn, 'ke 'o de =nu, -Yusu 'Klsv nu a -ta 'mu, Nyisva 'wuwla 'a nɪ de 'kuku nɪ. ¹³'A mu bunu -me -ye, 'nu 'a mu -wɔn 'nɪ 'cru, -ɛ nue, a yi nahuon =nu nɪ, -ɔ nɪ la 'o, ti =nu -kɔ 'yri Nyisva 'de la 'klɔ a nue. 'A mu gblotayuo -me -ye, 'nu -we 'a mu -wɔn 'nɪ 'cru, -ɛ nue, a -ha 'o 'kuo -hvun a nyigblaka Satan wlɔn 'hru, -ɔ kɔ 'klɔ a 'yilenyinyre -hi 'o 'ɛ nɪ de =de 'mu.

¹⁴'A mu 'yuo=pli -me -ye, 'nu 'a mu -wɔn 'nɪ 'cru, -ɛ nue, a yi Nyisva nɪ, -ɔ mɔ -a nɪ Bu. 'A mu bunu -me -ye, 'nu 'a mu -wɔn 'nɪ 'cru, -ɛ nue, a yi nahuon =nu nɪ, -ɔ nɪ la 'o, ti =nu -kɔ 'yri Nyisva 'de la 'klɔ a nue. 'A mu

gblotayuo -me -ye, 'nu 'a mu -wɔn 'ni 'cru, -e nue, a ni ke 'kli, kɔ, 'a -tu Nyisva a -ti gbo, 'ke 'le 'a ni =wli ke, 'a -ha -we 'o Satan 'hru wlɔn, -ɔ kɔ 'kli a 'yilenyinyre -hi 'o 'e ni de -de 'mu.

¹⁵A ni kue 'le 'kli -gbo a -tɔpli -wɔn, kɔ, a ni nue 'le -we 'kli -gbo a -tɔpli 'mu. 'Bia nahuon 'bɔ nuε 'kli -gbo a -tɔpli 'mu, -ye ε =hen 'nyre, ɔ 'de -a ni Bu Nyisva 'mu nuε. ¹⁶Te 'kli -gbo a -tɔpli, i ni 'mu, ε ne - -gbo: 'Yilenyinyre-tɔpli =nu, nahuui -hua bu nu, kɔ -tɔpli =nu, -i kɔ ca nahuui kɔ, kɔ -tɔpli =nu, -i kɔ -ti nahuui, vv 'le 'waa diɔnu 'yaa, -tɔpli 'bii a -gbε, ke u no 'kli -gbo ke 'mu -hɔn. l 'ni -hɔn =le 'le -a ni Bu Nyisva -wɔn 'mu. ¹⁷Ba kɔ 'a yiye, -e mɔ, 'kli -gbo, ɔ di 'le 'ni -we, kɔ, -tɔpli 'bii =nu, -i kɔ ca nahuui kɔ, i di -we 'le 'ni -we. Kee, nahuon =nu, -ɔ Nyisva a keweenle nu, ɔ -me -ye, ɔ di ni 'kli yrayru =nu, -ɔ 'nun -we 'le.

Ba -tu 'a ni diɔnu 'yie, 'ke 'o nahuin =nu -wɔn, -v yraa -Yusu 'Klisu

¹⁸'Na 'yuo=pli -a, ti =nu, -i hie 'le, 'kli -gbo, ɔ 'mu 'le -we, i 'de -huo. A 'wɔn ni, -e mɔ, 'lele'bɔɔti 'yri, -Yusu 'Klisu a yraanyɔ di 'le 'ni di. 'E mɔ -tɛɛ, -a yie ni, -e mɔ, ti -gbo, -a ni ke, -Yusu 'Klisu a yraanyu 'plɔplɔ di 'le. 'Waa 'ledidie nye -a mu 'ni tɔɔ, -e mɔ, 'lele'bɔɔti'i ni, -a ni ke. ¹⁹Yraanyu a -gbε, ke v ni la no -a mu -heyri, kee, seyi-seyi, v 'de -hlın -a ni nahuui 'mu a 'yee. Ne- kɔ -ti, 'v -hɔn no -a mu -heyri 'mu. 'Bia 'bu 'ya wen -a ni nahuui 'mu, ke v 'kιe die wen no -a mu -gbahlɔn ni. De a -gbε, ε nyre 'o =o, -e die nu, -a 'mue 'mu le yrii, -e mɔ, v 'de la -a ni nahuui.

²⁰A -me -ye, -Yusu 'Klisu -nyi 'a mu 'a -Hihiu ni. Ne- nue, a 'bii 'a yi -ti a -tɛɛ. ²¹'Bia 'nu 'a mu -wɔn 'cru, 'ni po =le le, -e mɔ, a 'de wen -ti a -tɛɛ a yie. 'Nu 'a mu -wɔn 'ni 'cru, 'mui =tu, -e mɔ, a yi -ti a -tɛɛ ni, kɔ, 'a yie -we, -e mɔ, 'ke 'le -ti a -tɛɛ -heyri, hi 'de 'le ni. ²²Nyo- mɔ 'klee hinyɔ 'le? No- mɔ nahuon =nu, -ɔ le po, -Yusu 'Klisu, ɔ 'de Waanyɔ =nu, Nyisva po la le, ɔ di la 'le ya. Nahuon =nu, -ɔ 'de -a ni Bu Nyisva kɔ 'a 'Yu 'heen a -ti ke ween, no- mɔ -Yusu 'Klisu a yraanyɔ. ²³'Bia nahuon 'bɔ 'de Nyisva a 'Yu a -ti ke ween, -ye ε =hen 'nyre, ɔ 'de -we -Yusu 'Klisu a -gbε a Bu Nyisva yi. Kee, 'bia nahuon 'bɔ nyi =tu, 'ke 'o nahuin ye, -e mɔ, -Yusu 'Klisu mɔ Nyisva a 'Yuu ni, nahuon a -gbε, ɔ yi -Yusu 'Klisu a Bu Nyisva ni.

²⁴A -me -ye, -tɔpli =nu, a 'wɔn, kue la 'le ti =nu 'yie 'mu gbo, -i kɔ 'yri v -tu la -Yusu 'Klisu a -ti a -tutue -wlu, -tɔpli a -gbε bi 'kιe nie 'le 'a ni =wli ke. 'Bia 'bi 'kιe nie 'le 'a ni =wli ke, -ye 'a ni -gbε, a kɔ Nyisva a 'Yu, kɔ 'a Bu Nyisva 'heen, a 'kιe die -muε. ²⁵Nyisva a 'Yu pue 'le =le, -e mɔ, ɔ di -a mu -nyi 'kli yrayru, -ɔ 'nun -we 'le.

²⁶Nahuin -gbo, -vv -hua -bu kaa 'a mu, nu- kɔ -ti 'nu 'a mu -wɔn 'cru. ²⁷A -me -ye, Nyisva a -Hihiu =nu, -Yusu 'Klisu -nyi 'a mu, nu- 'kιe nie 'o 'a mu ke 'mu. -Te ε ni le 'mu, a 'ni -hue =le 'klee lele, 'ke tɔɔnyɔ -ye bɔ tɔɔ 'a mu, -e nue, Nyisva a -Hihiu, vv 'a mu 'ni tɔɔ, 'ke 'o 'e ni de -de ke, 'pli, vv tɔɔ 'a mu -ti a -tɛɛ, v 'ni kaa =le 'a mu. 'A -ti o, a kɔ -Yusu 'Klisu 'heen, ba 'cipi 'o -muε, -e 'we =no ye, -te ɔ nu 'a ni tɔɔle.

²⁸'Ε μο -τεε, 'na 'yuo=pli -a, a κο -Yusu 'Kl̄su 'heen, ba 'cipi 'o -μυνυε, -ε die nu, -nyrōwɔ =nu, -ɔ κο 'mu ɔ di 'le di, hvannu 'nī -han -a mu nu, 'plu -tuv 'nī -han -we -a mu nu, 'ke 'o =no ye. ²⁹A yie ni, -ε μο, -Yusu 'Kl̄su 'sii 'o ye -τεε. 'A -ti, ba κο -we 'a yiyie, -ε μο, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ -tɔpli =nu nu, -i 'sii 'o ye, -ye nahuon a -gbe, no- μο Nȳsua a 'yu.

-A mu μο Nȳsua a 'yuo=pli'i ni

3 ¹Ba 'ye 'munvuel e gblaka =nu, -a ni Bu Nȳsua κο, 'ke 'o -a mu -wɔn. Ω -we -a mu daa 'a 'yuo=pli. 'Ε μο -τεε, -a mu μο 'a 'yuo=pli'i ni. -Ti -κο -ti 'klɔ ke a nahuin, 'v 'nuni yrie, -ε μο, -a mu μο Nȳsua a 'yuo=pli'i ni, ne- μο, v 'de -a ni Bu Nȳsua yi. ²'Na nunatumupv -a, -te ti ni le 'mu -gbo, -a mu μο Nȳsua a 'yuo=pli'i ni. Κεε, de -a di -hl̄n -he, -a 'die wen a yie -τεε. Κεε, de -a yi, ne- μο, -Yusu 'Kl̄su 'bɔ di -hl̄n 'le lele, -ye -te ɔ ni 'mu, ke -a di -we 'mu ni, -ε nue, -a dio le 'ni yrii -τεε. ³'E ni nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ yi de =nu, -Yusu 'Kl̄su di nu, κο, 'bɔ nye -pre, -ye ɔ 'dee bɔ nu de 'kuku, -ε 'we =no ye, -te -Yusuu nu, 'ɔ 'nini nu de 'kuku.

⁴'Bia nahuon 'bɔ 'cipi 'o de 'kuku a nunue, -ye ε =hen 'nyre, ɔ 'ni -tuu -le 'o Nȳsua a tetei 'o, -ε nue, de 'kuku a nunue, ne- μο nahuon bɔ 'nini -tuu 'o Nȳsua a tetei. ⁵A yie ni, -ε μο, -Yusu 'Kl̄su di no 'klɔ ke ni, -ε die nu, de 'kuku =nu, -aa nu, ɔ 'mue 'wwvla. Ω -me -ye, de 'kuku 'dio 'le 'mu ni. ⁶'A -ti, 'bia nahuon κο -Yusu 'Kl̄su 'heen, 'bɔ 'cipi 'o -μυνυε, -ye ɔ 'ni 'cipi -le 'o de 'kuku a nunue. Κεε, 'bia nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'cipi 'o de 'kuku a nunue, -ye ε nye -a mu 'ni tɔɔ, -ε μο, ɔ 'de wen -Yusu 'Kl̄su a 'yee, κο, ɔ 'dio -we yi.

⁷'Na 'yuo=pli -a, nahuon -de ni kaa 'le 'a mu. 'Bia nahuon 'bɔ de =nu nu, -ε 'sii 'o ye, -ye ɔ 'sii 'o ye, -ε 'we =no ye, -te -Yusu 'Kl̄su nu, 'ɔ 'sii 'o ye. ⁸Κεε, nahuon =nu, -ɔ 'cipi 'o de 'kuku a nunue, ɔ -me -ye, 'ke ɔ -hɔn 'le Satan -wɔn 'mu, -ε nue, kve la 'le 'klɔ a -wlu=tutue 'yie 'mu gbo, Satan a -gbe, ɔ 'kιε nue -hl̄n de 'kuku. -Ti -κο -ti Nȳsua a 'Yu 'ɔ di no -tutu ke, ne- μο bɔ -wɔ Satan a -gbe a nunu-tɔpli 'bii gbo.

⁹Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'ya Nȳsua a 'yu 'mu, ɔ 'ni 'cipi -le 'o de 'kuku a nunue, -ε nue, 'klɔ yrayru =nu, Nȳsua -nyi =no, no-ɔ -kvan nu, 'ke 'le 'a -wlu ke. 'Hru 'de 'klez 'o lele ni, 'ke bɔ 'cipi 'o de 'kuku a nunue, -ε nue, ɔ μο Nȳsua a 'yuu ni. ¹⁰De -gbo, -εε Nȳsua a 'yuo=pli κο Satan a 'yuo=pli 'heen 'yi 'mu le -hhia, ne- μο: Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'nini nu -tɔpli =nu, -i 'sii 'o ye, κο, 'bɔ 'de 'a 'bienu 'mu nue, de a -gbe, ne- nye -a mu tɔɔ, -ε μο, nahuon a -gbe, ɔ 'de Nȳsua a 'yu.

Nȳsua no 'ni, -ba nunue 'mu

¹¹Tɔɔwin =nu, a 'wɔn la ti =nu -κο 'yri v =tu la -Yusu 'Kl̄su a -ti a -tutue -wlu, ni- μο: -A κο -ba nunue 'mu. ¹²Nahuon =nu, -ɔ κο 'du μο Kaen, -te ɔ ni la 'mu, -a 'de ye ble -ba ni -we le 'mu. Ω -me -ye, ɔ μο la Satan, -ɔ κο

'klɔ a 'yilenyinyre -hi -o 'ɛ ni de -de 'mv a 'yuu ni, 'plu 'ɔ 'la la -we 'a -gbe a -diayu. De- kɔ -ti 'ɔ 'lo la 'le? O 'lo la ni, -ɛ nue, 'ɔ -mɔ Kaen, 'a nunu-tɔpli 'bii, ɔ̄ la nu, i nyre la le 'yi. Kee, 'a -diayu a nini -me -ye, i 'sii la 'o ye.

¹³'Na 'diayuo -a, ε ni saka 'le 'a mv, 'bia 'klɔ ke a nahuin 'bv yraa 'a mv.
¹⁴-A -me -ye, -a yie ni, -ɛ mɔ, -a -hɔn 'le 'kukue wlɔn 'mv ni, =a pa 'le 'klɔ yrayru 'kwli 'mv, -ɔ 'nini -we 'le. -Be' -a nu 'a yiyie 'le? -A yie ni, -ɛ nue, -a nve -a ni -diayuo 'mv ni. Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'de 'a -diayuo 'mv nve, -ye 'ke ɔ 'kue nte 'le 'kukue wlɔn. ¹⁵Nahuon 'bɔ yraa 'a -diayu, -ye ɔ 'we =nɔ nahuon =nu ye, -ɔ̄ nahuin -gbetie 'mv le 'laa. A yie ni, -ɛ mɔ, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ̄ nahuin -gbetie 'mv le 'laa, -ye ɔ 'de wen Nyisva a 'klɔ yrayru =nu a kvɛ, -ɔ 'nini -we 'le. ¹⁶-Yusu 'Klisu nve -a mv 'mv ni. Ne- kɔ -ti 'ɔ di 'le, 'ɔ 'kv, 'ke 'o -a ni -ta 'mv. De a -gbe, ne- mɔ 'hru =nu, -v nye -a mv tɔɔ, -te -a di -a ni 'bienu a 'mvnele nu. -A kɔ -ba -we -we -wɔn, 'ke -ba 'kv, 'ke 'o -a ni -diayuo a -ta 'mv. ¹⁷'Bia nahuon 'bɔ kɔ de, 'plu 'bɔ̄ 'a 'diayu 'ye, -ɔ 'de de =de kɔ, 'plu 'bɔ 'de 'a 'diayu a -gbe a wɔl kɔ, 'ke bɔ -hɔ 'mv, -ye ɔ 'die 'le -we bɔ =tui, -ɛ mɔ, ɔ nve Nyisva 'mv ni. ¹⁸'Na 'yuo=pli -a, -te ε ni le 'mv, -a 'de ye ble -ba nve -a ni -diayuo 'mv, 'ke 'o wuntɔɔ -do 'yri, kee, -a ble ye -ba nvv 'mv, 'ke 'le -a ni =wl̄ ke, kɔ, 'ke 'le -a ni nunu-tɔpli 'kwli 'mv.

Nyisva a 'yuo=pli, v 'dee bv pt 'a hvannu

¹⁹'Bia -ba nvnve 'mv, -ye -a yie ni, -ɛ mɔ, -a mv mɔ Nyisva =nu, -ɔ mɔ -tɛe a Nyisva a 'yuo=pli'i ni. 'Bia -ba nvnve 'mv, -ye -a ni =wl̄ 'ni yee -le -a mv -ti, 'ke 'o Nyisva ye. ²⁰Mɔ -beti -a ni =wl̄ bu -a mv -ti yee, -a -we 'le -ba yie ni, -ɛ mɔ, Nyisva yi -tɔpli 'bii ni, 'ɛ -hi 'o -a ni =wl̄ 'mv. O yi 'ɛ ni de ni. ²¹'Na ninatumupu -a, 'bia 'be mɔ -tɛe, -ɛ mɔ, -a ni =wl̄ 'dee bi yee 'klee lele -a mv -ti, -ye ε -hen 'nyre, -a 'dee -ba pt Nyisva a hvannu, 'bia -ba nyoda.

²²-Tɔpli 'bii =nu, -aa -we =nɔ -hva, ɔ nyi -a mv 'ni -nyi, -ɛ nue, -aa 'o 'a tetei 'ni =tuu, -aa de -gbo nu, -ee 'a plɔ ble. ²³Tete -gbo, -ɛ kɔ -ti ɔ̄ -a mv ye =tu, ne- mɔ: -A kɔ -ba kuo 'a 'Yu -Yusu 'Klisu =wl̄ ye, kɔ, -a kɔ -ba nvnve 'mv, -ɛ 'we =nɔ ye, -te ɔ nu -a mv 'a ye=tutue. ²⁴Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ̄ 'o Nyisva a tetei 'o =tuu, -ye ɔ kɔ Nyisva a -gbe 'heen, v -mve ni, v 'we =nɔ nahuoon -do ye. Nyisva a -Hihiu =nu, ɔ -nyi -a mv, nv- nye -a mv tɔɔ, -ɛ mɔ, ɔ kɔ -a mv 'heen, -a -mve ni.

Nyisva a -Hihiu, kɔ 'a yraanyɔ a -hihiu 'heen, -te -a di 'a 'yimvle-hihiale nu

4 ¹'Na ninatumupu -a, a ni kuo 'le nahuin 'bii =nu =wl̄ ye, tii -do a ti 'yri, -vv le po, 'ke Nyisva a -Hihiu ni 'o =nu ke 'mv. Kee, ba =tv 'yri, -ɛ die nu, a 'mue yi, 'bia 'be mɔ -tɛe, Nyisva a -Hihiu 'bv ni 'o =nu ke 'mv. 'Nu le 'pvpre nu, ε 'we =nɔ ye, hiwinwlɔn-henyu 'plɔplɔ, nv- 'hru nɔ 'klɔ -gbo ke, 'vv le po, vv =tu Nyisva a -ti. ²Nahuon 'bɔ ni 'o, Nyisva a -Hihiu

'bu ni 'o =nɔ ke 'mv, -te a di 'a yriile nu, ε ne- -gbo: Nahuon 'bɔ nyi -tu, 'ke 'o nahuin 'bii ye, -ε mɔ, -Yusu 'Klsv, -ɔ mɔ Nyisva a 'Yu, 'ɛ mɔ -tɛɛ, ɔ -he -tunahuon, -ye ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, Nyisva a -Hihiu ni, -v ni 'o nahuon a -gbe ke 'mv. ³Kee nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ plɛ: -Yusu 'de -tunahuon -he, -ye ba yrii ti le, -ε mɔ, Nyisva a -Hihiu 'de 'o nahuon a -gbe ke 'mv ni. Kee -ye -Yusu 'Klsv a yraanyɔ, nɔ- kɔ -hihiu ni 'o =nɔ ke 'mv. A 'wɪn o ni, -ε mɔ, -Yusu a yraanyɔ a -hihiu a -gbe, v kɔ bu di 'le. 'ɛ mɔ -tɛɛ, v di 'le -le. Ke v ni nɔ 'klɔ ke.

⁴'Na 'yuo=pli -a, a -mɛ -ye, 'a mu mɔ Nyisva a 'yuo=pli'i ni, 'a -ha 'o nahuin -nv 'hru wlɔn, -v mɔ hwinwlɔn-henyv, -ɛ nue, Nyisva a -Hihiu, -v ni 'o 'a mu ke 'mv, v ni ke 'kl̩, 'v -hi 'o -hihiu -nv 'mv, -v ni 'o nahuin -nv ke 'mv, -v 'de -Yusu yi. ⁵Hwinwlɔn-henyv a -gbe, v -mɛ -ye, v mɔ 'klɔ ke a nahuiin ni. Ne- nue, 'vv 'klɔ ke a -tɔpli a -tu -tu, 'pli 'klɔ ke a nahuin 'v nyu nua ye gbo po. ⁶-A -mɛ -ye, -a mu mɔ Nyisva a 'yuo=pli'i ni. Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ yi Nyisva, -ye ɔɔ -a mu ye gbo po nua. Kee, nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ 'de Nyisva a 'yu, -ye ɔ 'ni po -le -a mu nua ye gbo. De a -gbe, ne- nye -a mu tɔɔ, 'bia nahuon 'bɔ kɔ Nyisva a -Hihiu -nv, -vv -ti a -tɛɛ tɔɔ, -hoo' 'bɔ kɔ -hihiu -nv, -vv nahuin kaa.

-Tɔpli 'bii -nv, Nyisvaa nu, 'ke 'le 'munvèle 'kwli 'mvv ni, ɔ nyi 'le nuu

⁷'Na ninatumupu -a, -ba nvnue 'mv, -e nue, 'ke 'munvnuelɛ 'le Nyisva -wɔn 'mv -hɔn. 'Bia nahuon 'bɔ nvnue Nyisva kɔ nahuin 'heen 'mv, -ye de a -gbe, ne- nye -a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, ɔ mɔ Nyisva a 'yuu ni, kɔ, 'ɔ yi -we Nyisva. ⁸Nahuon 'bɔ 'de Nyisva kɔ nahuin 'heen 'mv nvnue, -ye nahuon a -gbe, ɔ 'de Nyisva yi. -A yi de a -gbe ni, -e nue, -tɔpli 'bii -nv, Nyisvaa nu, 'ke 'le 'munvèle 'kwli 'mvv ni, ɔ nyi 'le nuu. ⁹-Te Nyisva nu -a mu 'a 'munvèle a tɔɔle -tɛɛ, ε ne- -gbo: C ya -a mu ye 'a 'Yuu -do, ke nɔ 'klɔ ke, -e die nu, ɔ 'mv -a mu 'klɔ yravv -nv -nyi, -ɔ 'nini -we 'le. ¹⁰-Te 'munvèle a -gbe, ε ni 'mv, ne- -gbo: E 'de -ba 'ya ye-henahuon 'mv, -v nvnue Nyisva 'mv, kee, Nyisva, nɔ- mɔ ye-henahuon, -ɔ nvnue -a mu 'mv, 'ɔ ya -a mu 'a 'Yu ye, -e die nu, 'a 'Yu a -gbe, ɔ 'mv 'kv, -e 'we =nɔ -cɔhlvñ ye, vv pi, 'ke 'o Nyisva -wɔn, Nyisva a -gbe, ɔ 'mv -a ni de 'kuku 'wuwla.

¹¹'Na ninatumupu -a, -te Nyisva nu le -a ni 'munvèle, 'a -t̩, -a ni -gbe, -a kɔ -ba nvnue 'mv. ¹²=C -de 'de -hl̩n Nyisva a 'yee, kee, 'bia -ba nvnue 'mv, -ye Nyisva kɔ -a mu 'heen, -a -mve ni, 'pli 'munvèle -nv, -e -hɔn 'le =nɔ 'mv, εε nu -kuan, 'ke 'le -a ni -wli ke.

¹³C -nyi -a mu 'a -Hihiu ni. De a -gbe, ne- nye -a mu tɔɔ, -ɛ mɔ, ɔ kɔ -a mu 'heen, -a -mve ni, -a 'we =nɔ nahuoon -do ye. ¹⁴-A ni -gbe, -a ni 'yii 'ye ni, -e mɔ, -a ni Bu Nyisva ya -a mu ye 'a 'Yu, -e die nu, ɔ 'mv 'klɔ -gbo a nahuin waa. -A nyi nahuin ye 'ni -tu, -e mɔ, -t̩ a -gbe, ɔ mɔ -t̩ a -t̩e ni. ¹⁵'Bia nahuon 'bɔ nyi -tu, -e mɔ, -Yusu mɔ Nyisva a 'Yuu ni, -ye ɔ kɔ Nyisva 'heen, v -mve ni, v 'we =nɔ nahuoon -do ye. ¹⁶-A -mɛ -ye, -a yie

ni, -a kue =wlu ye, -e mɔ, Nyisua nve -a mu 'mu ni. -Tɔpli 'bii =nu, Nyisuaa nu, 'ke 'le 'munvele 'kwli 'muu ni, o nyi 'le nuu. Nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ nve Nyisua kɔ nahuin 'heen 'mu, -ye o kɔ Nyisua 'heen, u -muu ni, u 'we =no nahuoon -do ye.

¹⁷De =nu, -e nye -a mu tɔɔ, -e mɔ, -a nve Nyisua 'mu ni 'bii, ne- mɔ: -Nyrɔwɔ =nu -kɔ 'mu Nyisua di 'o nahuin -bati le poo, -a 'dee -ba pi hvannu, -e nve, -te -Yusu ni 'mu, ke -a ni -we 'mu, ke no -tutu ke. ¹⁸Nyisua bɔ nve -a mu 'mu 'bii, ne- e 'le -a mu hvannu 'kwli 'mu -ha. 'Bia nahuon 'bɔɔ hvannu pi, -ye e 'we =no ye, o pui -tee, -e mɔ, -bati klo ni -dodo. 'Bia nahuon 'bɔɔ hvannu pi, -ye 'munvele =nu, -e -hɔn 'le Nyisua -wɔn 'mu, e 'ni ni =le -kvan, 'ke 'le nahuon a -gbe a =wlu ke.

¹⁹Nyisua, no- mɔ ye-henahuon, -o nve -a mu 'mu. Ne- kɔ -ti, =a nve Nyisua kɔ nahuin 'heen 'mu. ²⁰'Bia nahuon 'bɔ ple, o nve Nyisua 'mu ni, 'plu 'bɔ yraa 'a 'bienu, -ye o mɔ huyɔ'cɔ ni, o 'de Nyisua 'mu nve. 'Bia nahuon 'bɔ 'de nahuin =nu 'mu nve, oo 'ye, -ye o 'die 'le -we bɔ =tui, -e mɔ, o nve Nyisua 'mu ni, o 'nuni 'ye. ²¹Tetebu =nu, -Yusu 'Klisu -nyi -a mu, nve-gbo: 'Bia nahuon 'bɔ nve Nyisua 'mu, -ye o kɔ bɔ nve -we 'a 'bienu 'mu.

'Klɔ -gbo a 'klikeni-tɔpli, -a -hi 'o wlon 'hru

5 ¹'E ni nahuon 'bɔ ni 'o, 'bɔ kue =wlu ye, -e mɔ, -Yusu, no- mɔ Waanyɔ =nu, Nyisua po la le, o di la 'le ya, nahuon a -gbe, no- mɔ Nyisua a 'yu. 'Bia nahuon 'bɔ nve bu 'mu -tee, -ye o kɔ bɔ nve -we bu a -gbe a 'yuo-pli 'mu. ²'Bia -ba nve Nyisua 'mu, kɔ, =baa 'o 'a tetei 'o -tuu, -ye -a yie ni, -e mɔ, -a nve Nyisua a 'yuo-pli 'mu ni. ³'Bia -ba nve Nyisua 'mu -tee, -ye e -hen 'nyre, de =nu, o ple -ba nu, -a die 'ni nu, 'plu de =nu, o ple -ba nu, e 'de 'mu kla, 'ke 'o -a mu -wɔn, ⁴-e nve, Nyisua a 'yuo-pli 'bii, u ni ke 'kli, 'v -hi 'o 'klo -gbo a 'klikeni-tɔpli 'bii 'mu. -Be' -a di 'kleɛ 'o 'klo -gbo a 'klikeni-tɔpli a 'hru a wlon-hihia nu 'le? -A di 'o wlon -ha 'hru, -e nve, -a kuo -Yusu 'Klisu ye =wlu. ⁵Nahuon =de 'de 'le 'klo -gbo a 'klikeni-tɔpli a 'hru a 'owlɔn-hihia -we, 'be 'de nahuiin -do =nu, -u kue =wlu ye, -e mɔ, -Yusu, o mɔ Nyisua a 'Yuu ni.

-Tɔpli =nu, -i nye -a mu tɔɔ, -e mɔ, -Yusu, o mɔ Nyisua a 'Yuu ni

⁶-Yusu 'Klisu a -gbe, o di cu 'klo -gbo ke ni, 'o bi 'le 'nie =nu -wɔn, -e mɔ 'lupuenie, 'o 'wla -we 'a dablo gbo, ti =nu -kɔ 'yri oo la 'kv. E 'de bɔ bi 'le 'nie -wɔn -do, kee, o 'wla -we 'a dablo gbo. Nyisua a -Hiihu a -gbe, nve- nye -a mu tɔɔ, -e mɔ, -ti a -gbe, i mɔ -ti a -tee ni, -e nve, 'e ni ti, -ti a -tee, ni- uu nahuin tɔɔ. ⁷E kɔ yriileii ta. Ni- nye -a mu tɔɔ, -e mɔ, -Yusu, o mɔ Nyisua a 'Yuu ni. ⁸Yriileii ta a -gbe, ni- mɔ Nyisua a -Hiihu, kɔ 'nie, kɔ dablo. -Tɔpli ta a -gbe, dee -do, ne- u -a mu tɔɔ. ⁹'Bia nahuin 'bu 'ye de, 'buu 'a -ti -tu, -ye -a nyi pue -tee. 'A -ti o, ba kɔ 'a yiye, Nyisua -me -ye, -ti oo tu, i 'bua ni, 'i -hi 'o -tunahuin a -tutu-ti 'mu. Nyisua a -gbe, no- -tu

-tɔpli ta a -gbe a -ti, 'ke 'o 'a 'Yu a -ta 'mv. ¹⁰Nahuon 'bɔ kuo Nyisva a 'Yu =wlw ye, ɔ yie ni, 'ke 'le 'a =wlw ke, -ɛ mɔ, -ti a -gbe, Nyisva =tu, i mɔ -ti a -tee ni. -Ti =nv, Nyisva =tu, nahuon 'bɔ 'di -tee pue, -ye ε 'we =nɔ ye, ɔ nɔ 'ni, Nyisva mɔ huyɔ'ɔ ni, -ɛ nue, ke ɔ po, -ti =nv, Nyisva =tu, 'ke 'o 'a 'Yu a -ta 'mv, i mɔ ht'i ni. ¹¹-Ti =nv, Nyisva =tu -a mv ye, i ni- -gbo: ɔ -nyi -a mv 'klɔ yravv, -ɔ 'nini -we 'le. 'Ke ɔ naa 'le 'a 'Yu 'mv, 'ɔ -nyi -a mv 'klɔ yravv a -gbe. ¹²Nahuon =nv, -ɔ yi Nyisva a 'Yu, nɔ- kɔ 'klɔ yravv a -gbe. Nahuon =nv, -ɔ 'de Nyisva a 'Yu yi, ɔ -me -ye, ɔ 'de 'klɔ yravv a -gbe kɔ.

-A kɔ 'klɔ yravv =nv, -ɔ 'nini -we 'le

¹³-Tɔpli 'bii -gbo, 'n 'cru 'a mv -wɔn ni, 'a mv =nv, -v kuo Nyisva a 'Yu =wlw ye, -ɛ die nu, a 'mue yi -tee, -ɛ mɔ, a kɔ 'klɔ yravv =nv ni, -ɔ 'nini -we 'le.

¹⁴'Bia -ba 'mvee Nyisva ye, -a 'nɔ pi -le hvannu, -ɛ nue, -a yie ni, -ba nyo de -hva, -ye ɔ die -a mv 'ni -nyi, seyi-seyi -ba nyo de =nv -hva, 'a =wlw -hva. ¹⁵-Te -a yie, -ɛ mɔ, 'ɛ ni de -de, -aa =nɔ -hva, ɔ die -a mv 'ni -nyi, -ye -a yie -we ni, -ɛ mɔ, ɔ -nyi -a mv de =nv ni -dodo, -aa =nɔ -hva.

¹⁶'Bia nahuon 'bɔ nye 'ye, -ɛ mɔ, 'a -dtayu -ye, ɔ nu de 'kuku, de 'kuku a -gbe, 'be 'de 'kukue ye ble, -ye ε nu -tee, 'ke bɔ da Nyisva, 'ke 'o 'a -dtayu a -gbe a -ta 'mv, -ɛ die nu, Nyisva 'mve nu, -diayu a -gbe, ɔ 'mv 'klɔ ni. Nahuin, 'n -hen 'nyre, nv- mɔ nahuin =nv, -v nu de 'kuku =nv, -ɛ 'de 'kukue ye ble. De 'kuku ni 'o, 'e ble 'kukue ye. 'N 'de le po, ba da Nyisva, 'ke 'o nahuin =nv a -ta 'mv, -v nu de 'kukudu a -gbe. ¹⁷'Yilenyre-tɔpli 'bii, nahuin, vv nu, i mɔ de 'kukuu ni, kεε, ε kɔ -tɔpli -ye, 'i nyre 'yi le, 'ke 'o Nyisva ye, 'i 'de 'kukue ye ble.

¹⁸-A yie ni, -ɛ mɔ, Nyisva a 'yuo-pli, v 'ni 'cipi -le 'o de 'kuku a nunue, kεε, Nyisva a 'Yu, nɔ- nyu 'yie =tu. A -ti, Satan, ɔ 'die 'le -we bɔ nu =nv de 'klan 'mv. ¹⁹-A yie ni, -ɛ mɔ, -a mv mɔ Nyisva a 'yuo-pli'i ni. Kεε, 'klɔ ke a nahuin 'bii -ye =nv, Satan, nɔ- kvv win ke.

²⁰-A yie ni, -ɛ mɔ, Nyisva a 'Yu, ɔ di nɔ -tutu ke ni, 'ɔ -nyi -a mv =tɔ, 'ke -ba yi Nyisva =nv, -ɔ mɔ -tee a Nyisva. -Tee a Nyisva a -gbe, ɔ kɔ -a mv 'heen, -a -mve ni. 'Ke ɔ naa 'le 'a 'Yu -Yusu 'Klsv 'mv, 'ɔ nu de a -gbe. Nɔ- mɔ -tee a Nyisva. Nɔ-ɔ nahuin 'klɔ yravv =nv -nyi, -ɔ 'nini -we 'le.

²¹'Na 'yuo-pli -a, ba =tu 'a ni dɔnɔn 'yie, 'ke 'o 'kuo a dida a -ta 'mv, kɔ, 'ke 'o =wəhui a kikle a -ta 'mv.